

דף קב.

יו"ד סימן קמח פעיף א

עין משפט ד.

א. ג' ימים ז' לפני חגם של עכו"ם אסור לקנות מהם ולמכור להם דבר המתקיים ח' אבל מותר למכור להם דבר שאינו מתקיים עד יום חגם כגון ירקות ותבשיל, וכן אסור להשאיל ט' להם ולשאול מהם ולהלוותן בלא רבית. וכן אסור ללוות מהם ולפורען וליפרע מהם מלוה בשטר או על המשכון י' אבל מלוה בע"פ נפרעים מהם משום שהוא כמציל מידם, ובזמן שידם תקיפה אפי' הלואה בשטר מותר דנחשב כמציל מידם. הלואה בריבית כ' אפי' ע"פ משכון מותר להפרע מהם דחשיב כמציל מידם.

ח"מ סימן קצ פעיף י.יא

עין משפט ה.

י. המוכר לחבירו שדה באלף זוז ונתן לו מקצת הכסף והיה יוצא ונכנס ותובע שאר הכסף, אפי' לא נשאר לו אצל הלוקח אלא זוז אחד לא

ז. ממשנה בריש ע"ז, ומברייתא שם בדף ו'.

ח. והטעם שאסור למכור להם דבר המתקיים משום ששמח ביום אידו. ואסור לקנות מהם אע"פ שהוא צער לו שיוצא מידו דבר המתקיים מ"מ הרי הכסף בידו, משום כך מותר למכור להם דבר שאינו מתקיים שביום אידו לא יהיה לו לא הכסף ולא החפץ. ט"ז ס"ק ב'.

ט. שאלה שייך בדבר החוזר בעין כגון חפץ, אבל הלואה שייכת במעות דלהוצאה ניתנה. ט"ז ס"ק ג'.

י. והתוס' כתבו דבמלוה במשכון ג"כ הוי כמציל מידם שכמה פעמים אפי' במשכון אובדת ההלואה, והטעם כיון שידם תקיפה עלינו ובקל יכול העכו"ם להעליל ולכפור בהלואה, מיהו בזה"ז בכל אופן מותר. ש"ך ס"ק ג'.

כ. טור בשם הרא"ש.

קנה הלוקח את כולה ל' אע"פ שכתבו שטר או החזיק מ' וע"כ אם חזר בו הלוקח יד המוכר על העליונה, ואם רצה אומר לו הילך מעותיך או קנה מהקרקע כנגד המעות שנתת לי עד היום, ונותן לו מהזיבורית שבה נ', וכפי השער של עכשיו.

ואם חזר המוכר יד הלוקח על העליונה ס' אם רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי ונוטל מהיפה שבה וכשער שפסקו.

ואם לא היה יוצא המוכר ונכנס אצל הלוקח ותובעו ביתרת המעות קנה הלוקח את כולה, ואין אף אחד מהם יכול לחזור, ויתרת הכסף עליו כשאר החובות.

הגה: אם זקף עליו הנשאר במלוה אפי' שיוצא ונכנס אחר יתרת המעות קנה. והוא שנתן לו מקצת המעות בתורת פרעון, אבל נתן לו מקצת המעות

ל'. מברייטא במציעא ע"ז ע"ב ורמב"ם ריש פ"ח ממכירה. ובסמ"ע ס"ק י"א כתב דכוונת דבריו של הרא"ש דכנגד המעות שלא נתן יכול כל אחד לבטל המקח מן הדין. וכנגד הדמים שנתן יש להחזור בו הדין של ידו על התחתונה, והיינו שאם המוכר חזר בו כנגד הדמים שלא קיבל ורצה לקיים המקח כנגד הדמים שקיבל, והלוקח אומר כיון שאתה חוזר מהמקח נגד הדמים שלא נתתי לך עדיין א"כ אני אחזור מהכל, בזה יש ללוקח החוזר בו אף נגד הדמים שנתן דין ידו על התחתונה, כלומר שיכול המוכר לסלקו במעות או בזיבורית שבנכסיו וכשער של עכשיו דאין דינו בבינונית כבעל חוב, משום שלא שייך בו נעילת דלת בפני לוויין. ואם הלוקח חוזר בו רק כנגד הדמים שלא נתן עדיין, והמוכר אומר כיון שאתה חוזר כנגד הדמים שלא נתת עדיין אני חוזר בי מהכל, יש למוכר החוזר בו כנגד הדמים שקיבל דין ידו על התחתונה, והיינו שהלוקח יכול לכופו שימכור המוכר כל אשר יש לו ויתן לו רק מזומנים, ואם הלוקח רוצה יכול לכופו אף שיש לו מעות ליתן לו קרקע דוקא מעידית שבנכסיו כשער של עכשיו, רק שאינו יכול לכופו בקיום מקצת המקח של קרקע זו. ועיין בביאורים ס"ק ו' דהעלה לעיקר כדברי הר"ן שחלק על הרא"ש ושם בפירוש הדברים לדעת הר"ן.

ועיין בפעמוני זהב שהסתפק בסרסור שהוא עייל ונפיק אזוזי אם דינו כמו בעל הבית או כמוכר מפני רעתה ואפי' עייל ונפיק קנה.

מ'. ה"ה אם קנה בקנין סודר. כ"כ הטור. סמ"ע ס"ק י"ב.

נ'. דצריך לקבל עליו החוזר בו היזק הניכר. וה"ה במטלטלין שראויים לחלק. כ"כ הט"ז.

ס'. עיין בביאורים ס"ק ז' דדוקא כשהלוקח רוצה ליתן עכשיו כל המעות, והמוכר רצה לחזור בו משום דנפיק ועייל אזוזי ביומו אז יד הלוקח על העליונה, אבל אם הלוקח ג"כ אין לו עכשיו ליתן לו כל המעות ורצה שימתין לו המוכר על יתרת המעות יכול המוכר לבטל כל המקח ואין יד הלוקח על העליונה בכה"ג.

בערבון ע' בעלמא אפי' לא נפיק ועייל אזוזי לא קנה רק כנגד מעותיו
אלא א"כ פירש פ' שיקנה הכל. ובלא פירש שניהם יכולים לחזור ולא
קנה רק מן הגרוע ז' שבשדה ונגד מעותיו.

יא. מכר השדה מפני רעתה אפי' שיוצא ונכנס אזוזי קנה הכל ק' ואין
הלוקח יכול לחזור בו, וה"ה במוכר מטלטלין אע"פ שמשך הלוקח
הפירות והוציאן לרשותו והמוכר נכנס ויוצא על יתרת הדמים לא קנה
ויד החוזר בו על התחתונה, אא"כ מכר מפני רעת המטלטלין שאז קנה
הכל.

דף קב:

ח"מ סימן קפג סעיף ה

עין משפט א.

ה. נתן לו מעות לקנות לו חיטים בין לאכילה בין לסחורה והלך וקנה
לו שעורים או להפך, אם היה בהם הפסד הרי הוא על השליח ר'
ואם היה בהם ריוח ש' הוא למשלח.

ע. היינו שאמר לו קבל מידי מקצת מעות המקח ואקנה בהן, ואם אחזור בי החזק אותם
לעצמך וע"כ קוראהו ערבון. סמ"ע ס"ק י"ד.

פ. ב"י בשם התוס' בב"מ מ"ח ע"ב ד"ה בזמן, אבל דעת רש"י והטור דדוקא המוכר צריך
לגלות דעתו שמקנה לו בהן את כולו, ולא סגי באמירת הלוקח לחוד. סמ"ע ס"ק ט"ו.

צ. כדין מוכר חצי שדה בסוף סי' רי"ח דבמוכר סתם נותן לו מהגרוע. סמ"ע ס"ק ט"ז.

ק. מגמ' מצינא ע"ז ע"ב. ומה שע"ל ונפיק אזוזי משום שירא שמא תתגלה רעתה ויחזור בו
הלוקח, וגם לא כל האנשים דינא גמירי. ש"ך ס"ק ח'.

ר. רמב"ם פ"א משלוחין הלכה ה' מברייאת הנותן מעות לשלוחו, בב"ק ק"ב ע"ב וכו"א שם.
והפסד היינו בפחת יוקרא וזולא אבל אם אירע לו אונס והאונס לא הגיע מחמת השינוי
או נגנב או אבד ואין לו שום שכר לשליח מהמשלח, פטור השליח. כ"כ בתשובת המבי"ט
ח"א סי' קע"ט. ש"ך ס"ק י"ט. ובביאורים כתב דאם נאנסו קודם שנודע למשלח כלל מקניית
הסחורה יכול המשלח לומר אין רצוני כלל בסחורה, ונעשה המעות הלואה ביד השליח וחייב
באונסין. נתיבות ס"ק ח' בחידושים.

ש. ודעת בעל המתיבות המובא בבעל העיטור והבעל העיטור, חולקים ביניהם השליח
והמשלח אפי' בדבר שאין לו קצבה כיון ששינה, וכ"כ הנ"י בפ' הגזול בשם הרא"ה כיון
שבגרמת השליח ששינה הרויח חולקין וכך הכריע הש"ך בס"ק י' אף שרבו הפוסקים שפסקו
כהטור והמחבר והם הרי"ף הרמב"ם והרא"ש ורש"י ותוס' ושאר פוסקים מ"מ מסיק דהמוחזק
יכול לומר קים לי. וכתב בביאורים בס"ק ח' דוקא בנתכוון השליח בשעת המכירה שיהיה
לאמצע יכול לומר קים לי, וגם צריך שיתן חצי מעות למשלח אבל בלי זה הכל למשלח לכו"ע.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: ה"ה נתן לו מעות למחצית שכר, או שלחו להוליך סחורה למקום פלוני והשליח הוליכה למקום אחר, אם הפסיד ההפסד לעצמו, ואם הרויח הרויח לשניהם **ת**.

הו"מ סימן קעו סעיף יא

יא טו. הנותן מעות לחבירו בתורת שותפות ליקח בהם חיטים לסחורה והלך וקנה שעורים או להיפך אם פחתו פחתו לזה שעבר **א** ואם הותירו הותירו לאמצע.

הלך ונשתתף עם אחר בממון עצמו ולא בממון השותפות, אם פחתו לעצמו וכן אם הרויחו לעצמו **ב** אלא אם התנו בפירוש אחרת.

הגה: ראובן הלך ופטר מתשלום בעלי חובות של שמעון, ואומר ששמעון ציוה לו לעשות כן, אם שמעון מודה שציוה לו אע"פ שלא אמר לו ע"מ שאתה פטור הרי ראובן פטור **ג**, אבל אם שמעון כופר ויש לו עדים שהחובות היו שלו ראובן חייב לשלמן לשמעון ואינו נאמן לומר שברשות שמעון עשה **ד**, אבל אם אין עדות שהם חובות ששייכים

ואין השליח יכול לומר למשלח אחרי ששינה קבל עליך מיד הרויח וההפסד או הילך מעותיך, מטעם שכתבו בשיטה מקובצת בב"ק ק"ב ע"ב דקנסו שכל המשנה להיות ידו על התחונה, ויכול המשלח לומר לשליח העיסקא היא שלי לרויח ואתה מחוייב להמתין עד זמן מכירת הסחורה, ואם יהיה הפסד הוא לשליח. נתיבות ס"ק ח' בחידושים. ועיין בפעמוני זהב בסי' קע"ו סעיף י"א מש"כ שם.

ת. והיינו כששלחו למחצית שכר, שאל"כ הרויח של המשלח בלבד לדעת הטור בסעיף ו' ש"ך ס"ק י"א.

א. עיין בפעמוני זהב שהעלה שאינו חייב לשלם גם מה שהיה עולה בריוח אילו היה קונה דבר שסיכמו עליו, אלא משלם הקרן בלבד והכריח שזו דעת מר"ן והרמ"א ע"ש.

ב. כתב הב"י הגם שזה דבר פשוט שזה ממון עצמו מ"מ היה מקום לומר שאין לשותף להתעסק בסחורה אחרת גם בממונו משום שגורם לו להתרשל בעסק השותפות וא"כ אם עבר והתעסק יהיה הרויח לאמצע גם אם זה מממונו קמ"ל. וכ"כ הש"ך בס"ק כ"ב. אך בפעמוני זהב העיר דאם פחת פחת לעצמו דבר זה מיותר בלשון הרמב"ם ע"ש.

ג. ממרדכי פ' החובל צ"ג ע"א סי' צ"ו.

ד. דאנן סהדי שאין אדם מפסיד את שלו בידיים, אבל אם אין עדים שעדיין חייבים לשמעון יכול לומר לו ברשותך עשיתי במיגו דלא פטרתי, וזה לא הוי מיגו במקום עדים, די"ל שהם פרועים כבר וע"כ הרשהו ללכת ולפטרן. ש"ך ס"ק כ"ה. ובחייב לשלמן היינו כפי מה שהיו שווין לימכר. ש"ך ס"ק כ"ו.

לשמעון ונאמן ראובן במיגו שהחובות אינם של שמעון או שהוא לא פטר בעלי החובות כלל.

עין משפט ה. חו"מ סימן קפד סעיף ב

ב. ראובן קנה שדה משמעון ואמר לו ללוי קניתי וכתב לו שטר על שם לוי, וחזר ראובן אח"כ ואמר לעצמי קניתי ומבקש שיכתוב לו שטר על שמו, אין כופין את שמעון המוכר לכתוב לו שטר אחר בשם ראובן^ה אם לא שהתנה מתחילה ואמר למוכר לעצמי אני קונה וזה שאני כותב על שם לוי כדי שלא ידעו בי שאני הקונה, בזה כופהו וכותב לו שטר אחר על שמו.

ואפי' לא אמר כן למוכר אלא לעדים אמר כן, שבפני המוכר אמר להם יש לכם אח"כ לכתוב לי שטר אחר על שמי, כופין אותו וכותב לו שטר אחר על שמו.

הגה: קנה תחילה קרקע על שם לוי, אע"פ שלוי לא עשאו שליח אם קנה הקרקע במעות לוי^ו לא יכול המוכר לחזור בו.

ה. רמב"ם בפ"ב משלוחין הלכה ה' מברייטא בב"ק ק"ב ע"ב וק"ג ע"א וכדמפרש לה אביי.
ו. הב"ח הגיה ברמ"א וכתב "במעויות" במקום במעות לוי והט"ז טרח ליישב דברי הרמ"א וסיים שאין להוציא דבר הלכה מתוך הג"ה זו כי היא סתומה ואין לה ביאור. ועיי' בנתיבות בחידושים ס"ק ד'.